

ADRAN 3: CYWIRDEB

3.1 Cyflwyniad

3.2 Atgyfeiriadau Gorfodol

3.3 Canllawiau

- Casglu Deunydd
- Cywirdeb mewn Cynnwys Byw
- Gohebu ar Ystadegau a Risg
- Cynnwys wedi'i Gynhyrchu gan Ddefnyddwyr
- Deunydd o'r Rhyngwrwd a'r Cyfryngau Cymdeithasol
- Deunydd a gafwyd gan Drydydd Partion
- Gwneud Nodiadau at ddibenion Newyddiaduraeth a Rhaglenni Ffeithiol
- Osgoi Camarwain Cynulleidfaoedd
- Rhaglenni y mae Amgylchiadau sy'n Newid yn Effeithio arnynt
- Cywiro Camgymeriadau

3.1 CYFLWYNIAD

Mae'r BBC wedi ymrwymo i sicrhau cywirdeb dyladwy yn ei holl allbwn. Mae'r ymrwymiad hwn yn hanfodol i'n henw da ac i sicrhau ymddiriedaeth cynulleidfaoedd. Ystyr y term 'dyladwy' yw bod rhaid i'r cywirdeb fod yn ddigonol ac yn briodol i'r allbwn, gan ystyried pwnc a natur y cynnwys, disgwyliad tebygol y gynulleidfa ac unrhyw hysbysrwydd a all ddylanwadu ar y disgwyliad hwnnw¹.

Ni fydd y cywirdeb dyladwy sy'n ofynnol mewn drama, adloniant neu gomedi, er enghraifft, fel arfer yr un fath â hynny a geir yn y rhan fwyaf o gynnwys ffeithiol. Gall y gofynion amrywio o fewn genre hyd yn oed, felly gall y cywirdeb dyladwy sy'n ofynnol mewn cynnwys ffeithiol fod yn wahanol yn ôl a yw, er enghraifft, yn adloniant ffeithiol, yn rhaglen ddogfen hanesyddol, yn faterion cyfoes neu'n newyddion².

Mae hyn yn golygu bod rhaid i holl allbwn y BBC, fel y bo'n briodol i'w bwnc a'i natur, fod wedi'i seilio ar ffynonellau da a thystiolaeth gadarn sydd wedi'i hategu. Dylem fod yn onest ac yn agored ynghylch beth nad ydym yn ei wybod a dylem osgoi dyfalu di-sail. Fel arfer dylid priodoli honiadau, cyhuddiadau, ffeithiau perthnasol a mathau eraill o gynnwys na ellir eu cadarnhau i'w ffynonellau.

Rhaid i'r BBC beidio â charmarwain ei gynulleidfaoedd yn fwriadol ac yn sylweddol. Ni ddylem ystumio ffeithiau hysbys, cyflwyno deunydd a ddyfeisiwyd fel pe bai'n ffaith na thanseilio ymddiriedaeth ein cynulleidfaoedd yn ein cynnwys fel arall.

Fel arfer dylem gydnabod gwallau ffeithiol difrifol a'u cywiro'n fuan, yn glir ac yn briodol.

¹ Yr adran o God Darlledu Ofcom sy'n ymwneud â hyn yw 5: Didueddrwydd Dyladwy a Chywirdeb Dyladwy a Rhoi Amlygrwydd Gormodol i Farnau a Safbwyntiau.

² Mae'r Cytundeb Fframwaith sydd gyda Siarter y BBC yn ei gwneud yn ofynnol i ni fodloni gofynion y Cod Darlledu o ran cywirdeb; fodd bynnag, drwy gymhwyso'r gofyniad am 'gywirdeb dyladwy' at ein holl allbwn, rydym yn rhagori ar y gofyniad hwnnw.

3.2 ATGYFEIRIADAU GORFODOL

(Mae Atgyfeiriadau Gorfodol yn rhan o system rheoli golygyddol y BBC. Maent yn rhan hanfodol o'r broses i sicrhau cydymffurfiaeth a rhaid cadw atynt.)

Atgyfeirio i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol

3.2.1 Os bydd unrhyw gynnig i ddibynnu ar un ffynhonnell ddiennw sy'n gwneud honiad difrifol neu i ganiatáu i gyfrannwr pwysig sy'n gwneud honiad difrifol aros yn ddiennw, rhaid ei atgyfeirio i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol a'r tîm Cyngor Cyfreithiol Rhaglenni.

(Gweler 3.3.18)

Atgyfeiriadau Eraill

3.2.2 Os byddwn yn meddwl ein bod wedi darlledu rhywbeth anghywir sy'n ddifennol, rhaid ymgynghori â'r tîm Cyngor Cyfreithiol Rhaglenni.

(Gweler 3.3.28)

3.3 CANLLAWIAU

Casglu Deunydd

3.3.1 Nid mater o gael ffeithiau'n gywir yn unig yw cywirdeb. Mae'n bosibl y bydd angen ystyried barnau perthnasol yn ogystal â ffeithiau. Pan fo angen, dylid pwysu a mesur yr holl wybodaeth a ffeithiau perthnasol i gael at y gwir.

Lle bo'n briodol i'r allbwn a phryd bynnag y bo modd, dylem:

- gasglu gwybodaeth o ffynonellau uniongyrchol
- gwirio ffeithiau ac ystadegau, gan nodi cafeatau a chyfyngiadau o bwys
- dilysu tystiolaeth ddogfennol a deunydd digidol
- cael tystiolaeth i ategu honiadau a chyhuddiadau a wneir gan gyfranwyr
- pwysu a mesur a dehongli honiadau, a'u rhoi yn eu cyd-destun, gan gynnwys honiadau ystadegol.

(Gweler y Cyfarwyddyd ar-lein: Gohebu ar Ystadegau; ac Ymchwiliadau)

3.3.2 Mewn cynnwys newyddion a materion cyfoes, mae sicrhau cywirdeb dyladwy yn bwysicach na chyflymder.

3.3.3 Dylem geisio bod yn dyst i ddiwyddiadau a chasglu gwybodaeth o lygad y ffynnon. Lle nad yw hyn yn bosibl, dylem siarad â ffynonellau uniongyrchol ac, os yw'n ymarferol, ategu eu tystiolaeth.

3.3.4 Dylem fod yn amharod i ddibynnu ar un ffynhonnell. Os byddwn yn dibynnu ar un ffynhonnell, dylai fod yn ffynhonnell gredadwy, ac mae ffynhonnell wedi'i henwi sy'n siarad ar goedd yn well bob amser.

(Gweler Adran 3 Cywirdeb: 3.3.18)

3.3.5 Lle bynnag y bo'n ymarferol, dylem recordio ein cyfweiliadau ymchwil â ffynonellau sy'n gwneud honiadau difrifol. Mewn amgylchiadau lle byddai recordio'n gallu llyffetheirio'r ffynhonnell, dylid gwneud nodiadau llawn ar y pryd os oes modd neu, os na ellir gwneud hynny, mor fuan â phosibl wedyn.

(Gweler Adran 3 Cywirdeb: 3.3.15)

3.3.6 Mae'n rhaid i ni wirio a dilysu gwybodaeth, ffeithiau a dogfennau lle bo angen i sicrhau cywirdeb dyladwy. Os nad ydym wedi gallu dilysu deunydd, dylem ddweud hynny a phriodoli'r wybodaeth i'w ffynhonnell.

Cywirdeb mewn Cynnwys Byw

3.3.7 Mae sicrhau cywirdeb dyladwy mewn cynnwys byw yn gallu bod yn her, gan mai'n bosibl na fydd fawr o gyfle i wirio honiadau ffeithiol. Pan fo hynny'n ymarferol, ac yn arbennig os yw'n fater dadleuol, dylai llunwyr cynnwys gymryd camau i sicrhau cywirdeb dyladwy.

Os oes modd, dylid adnabod risgiau ymlaen llaw a chymryd camau i liniaru arnynt. Mae'n bosibl y bydd hyn yn cynnwys paratoi'n briodol drwy sicrhau bod digon o her yn y cynnwys ac y rhoddir cyd-destun digonol iddo; neu drwy wneud yn siŵr bod cyfranwyr eraill yn gallu darparu her ychwanegol. Os bydd unrhyw anghywirdeb sylweddol yn codi, dylid ei gywiro'n gyflym.

(Gweler Adran 4 Didueddrwydd: 4.3.4-4.3.8)

(Gweler y Cyfarwyddyd ar-lein: Allbwn Byw)

Gohebu ar Ystadegau a Risg

3.3.8 Dylem fod yr un mor amharod i dderbyn ystadegau ar yr olwg gyntaf ag yr ydym wrth ystyried ffeithiau neu ddyfyniadau. Os yw ein hallbwn yn cynnwys ystadegau, dylem esbonio'r rhifau'n glir, eu rhoi yn eu cyd-destun, eu pwysu, eu dehongli a, pan fo hynny'n briodol, eu herio, eu cyflwyno'n glir a'u priodoli i'w ffynhonnell. Rhaid i'r ystadegau fod yn gywir a chael eu gwirio pan fo angen, a rhaid egluro cafeatau a chyfyngiadau pwysig. Dylem ddefnyddio amrywiaeth o dystiolaeth i roi honiadau ystadegol yn eu cyd-destun a helpu cynulleidfaoedd i farnu am eu harwyddocâd a'u pwysigrwydd. Lle gwneir honiadau anghywir neu gamarweiniol, dylid eu herio.

3.3.9 Mae gohebu ar risg yn gallu dylanwadu ar ganfyddiad y cyhoedd o'r risg honno, yn enwedig yng nghyswllt storïau am iechyd neu drosedd. Dylem osgoi peri pryder diangen i'n cynulleidfaoedd a rhoi ein hadroddiadau yn eu cyd-destun er mwyn egluro pa mor debygol yw'r risg. Mae hyn yn arbennig o wir yng nghyswllt gohebu ar storïau iechyd a allai beri i unigolion newid eu hymddygiad mewn ffyrdd a allai fod yn niweidiol. Dylem ystyried yr

effaith emosiynol bosibl y gall lluniau a thystiolaeth bersonol ei chael, yn enwedig ar ganfyddiadau o risg.

Mae cyngor ar gael gan Bennaeth Ystadegau BBC News.

(Gweler Adran 10 Gwleidyddiaeth, Polisi Cyhoeddus a Phleidleisio: 10.3.21-10.3.40)

(Gweler y Cyfarwyddyd ar-lein: Gohebu ar Ystadegau)

Cynnwys wedi'i Gynhyrchu gan Ddefnyddwyr

3.3.10 Mae cynnwys a gynhyrchir gan ddefnyddwyr yn cynnig heriau neilltuol. Ni ddylem gymryd yn ganiataol fod y deunydd yn gywir a, gan ddibynnu ar sut rydym yn bwriadu ei ddefnyddio, dylem gymryd camau rhesymol i geisio ei wirio. Rhaid i ni fod yn ofalus ynghylch sut rydym yn defnyddio unrhyw ddeunydd a allai fod wedi'i ddarparu gan aelod o grŵp lobio neu gan rywun arall sydd â buddiant breintiedig yn y stori, yn hytrach na rhywun diduedd a oedd yn bresennol. Dylem sicrhau bod cynnwys sydd wedi'i gynhyrchu gan ddefnyddwyr yn cael ei ddynodi'n glir fel cynnwys o'r fath.

(Gweler y Cyfarwyddyd ar-lein: Cyfraniadau a Gynhyrchir gan Ddefnyddwyr)

Deunydd o'r Rhyngwyd a'r Cyfryngau Cymdeithasol

3.3.11 Hyd yn oed os yw ffynonellau gwybodaeth ar y we yn ymddangos yn ddibynadwy, mae'n bosibl na fyddant yn gywir bob amser. Mae'n bosibl y bydd angen gwirio pwy sy'n rhedeg y wefan neu gael cadarnhad gan unigolyn neu sefydliad fod y deunydd sy'n berthnasol iddynt yn ddilys.

(Gweler y Cyfarwyddyd ar-lein: Ymchwil ar y Rhyngwyd)

3.3.12 Mae angen cymryd gofal i wahaniaethu rhwng ffaith a sion, yn enwedig ar gyfryngau cymdeithasol – ond nid yno'n unig o bell ffordd – lle mae'n bosibl bod gwybodaeth anghywir wedi'i chynnwys yn fwriadol a lle mae sion a chamsyniadau'n gallu lledaenu o gwmpas y byd mewn munudau, tra bydd yn fwy anodd cael sylw i gywiriadau.

Mae'n bosibl y bydd angen craffu'n fwy manwl os yw deunydd o wefan ar y cyfryngau cymdeithasol neu ffynhonnell arall ar y Rhyngwyd yn cael ei ddefnyddio i gadarnhau ffaith. Dylid priodoli deunydd nad ydym wedi'i gasglu ein hunain i'w ffynhonnell.

Deunydd a gafwyd gan Drydydd Partïon

3.3.13 Mae angen arfer gofal priodol wrth drin deunydd sydd wedi'i ddarparu gan drydydd parti, gan gynnwys darparwyr newyddion, drwy ystyried dibynadwyedd y ffynhonnell.

Fel arfer ni ddylem ond dibynnu ar adroddiad gan asiantaeth os oes modd i un o ohebwyd yr BBC ei gadarnhau neu os bydd wedi'i briodoli i asiantaeth newyddion ddibynadwy.

Ni ddylem ddefnyddio deunydd arall a ddarparwyd gan drydydd parti oni bai ei fod yn gredadwy ac yn ddibynadwy. Mae hyn yn cynnwys adroddiadau am y tywydd, gwybodaeth am farchnadoedd ariannol a siartiau cerddoriaeth.

Dylai unrhyw gydnabyddiaeth neu briodoli sy'n ymwneud â defnyddio deunydd gan drydydd parti sy'n cael ei chynnwys fod yn unol â chanllawiau priodol y BBC ar gydnabyddiaeth.

(Gweler y Cyfarwyddyd ar-lein: Cydnabod a Labelu Perthnasoedd Allanol)

3.3.14 Ni ddylem ddarlledu deunydd gan drydydd parti a all fod â budd personol neu broffesiynol ym mhwnc y deunydd oni bai fod cyfiawnhad golygyddol dros wneud hynny. Dylid nodi ffynhonnell y deunydd hwn. Mae hyn yn cynnwys deunydd gan y gwasanaethau brys, elusennau a grwpiau amgylcheddol.

Dylem fod yn amharod i ddefnyddio deunydd fideo a chlywedol neu ddeunydd tebyg a gafwyd gan drydydd partion. Fel arfer ni fyddwn yn defnyddio rhannau o ddeunydd o'r fath os ydym yn gallu ei gasglu ein hunain. Rhaid ystyried arwyddocâd golygyddol y deunydd, yn hytrach na'i effaith yn unig, cyn ei ddefnyddio. Os oes cyfiawnhad golygyddol dros ei ddefnyddio, yna rhaid i ni egluro'r amgylchiadau a labelu ffynhonnell y deunydd yn glir yn ein hallbwn.

(Gweler y Cyfarwyddyd ar-lein: Datganiadau Newyddion Fideo a Chlywedol)

Gwneud Nodiadau at ddibenion Newyddiaduraeth a Rhaglenni Ffeithiol

3.3.15 Rhaid i ni wneud nodiadau cywir a dibynadwy, ar y pryd os oes modd, o bob ymchwil o bwys a gwybodaeth berthnasol arall. Rhaid i ni gadw cofnodion o ymchwil, yn cynnwys gohebiaeth ysgrifenedig ac electronig, nodiadau a dogfennau cefndir. Dylid eu cadw mewn ffordd sy'n caniatáu eu hailwirio, yn enwedig ar y cam sgriptio, ac os oes angen gan aelod arall o'r tîm.

Pan fyddwn yn darlledu honiadau difrifol sydd wedi'u gwneud gan ffynhonnell ddienw, rhaid cadw nodiadau amserol, llawn o gyfweiliadau, sgyrsiau a gwybodaeth sy'n sail i'r stori.

(Gweler Adran 3 Cywirdeb: 3.3.5, Adran 6 Tegwch â Chyfranwyr a Chydsyniad: 6.3.26-6.3.31 ac Adran 7 Preifatrwydd: 7.3.22)

(Gweler y Cyfarwyddyd ar-lein: Ymchwiliadau)

Osgoi Camarwain Cynulleidfaeodd

3.3.16 Rhaid i ni beidio â chamarwain ein cynulleidfaeodd yn fwriadol ac yn sylweddol drwy ein cynnwys. Mae'n bosibl y bydd angen i ni egluro natur rhai mathau o gynnwys drwy labelu (er enghraifft, ar lafar, mewn testun neu drwy arwyddion gweledol neu glywedol) i osgoi eu camarwain.

(Gweler y Cyfarwyddyd ar-lein: Cofnodi Byd Natur)

Ffynonellau

3.3.17 Fel arfer dylem enwi ffynonellau gwybodaeth a chyfranwyr arwyddocaol ar yr awyr ac ar-lein a darparu gwybodaeth am bwy ydynt, fel y bydd ein cynulleidfaeodd yn gallu barnu am eu statws.

(Gweler y Cyfarwyddyd ar-lein: Ymchwiliadau)

3.3.18 Wrth ddyfynnu ffynhonnell ddiennw, yn enwedig ffynhonnell sy'n gwneud honiadau difrifol, rhaid i ni gymryd pob cam priodol i warchod ei hunaniaeth. Er hynny, dylem roi hynny o wybodaeth a allwn i'r gynulleidfa am y ffynhonnell ac mewn ffordd nad yw'n ei charmarwain yn sylweddol am ei statws.

(Gweler Adran 6 Tegwch â Chyfranwyr a Chydsyniad: 6.3.26-6.3.31)

Pryd bynnag y byddwn yn gwneud addewid o anhysbysrwydd, mae'n rhaid i'r newyddiadurwr a'r ffynhonnell ddeall bod yr addewid hwn yn cwmpasu pawb yn y BBC sy'n ymwybodol o bwy yw'r ffynhonnell.

Pan geisir hynny, mae gan y golygydd perthnasol, gan gynnwys y Cyfarwyddwr Cyffredinol, yn rhinwedd ei swydd fel Prif Olygydd, yr hawl i gael gwybod pwy yw'r ffynhonnell ac, yn yr un modd, mae'n rhaid iddo gadw'r wybodaeth hon yn gyfrinachol. Yn achos stori sy'n ymwneud â honiadau difrifol, dylem wrthsefyll pob ymgais gan ffynhonnell ddiennw i atal datgelu ei hunaniaeth i olygydd uwch yn y BBC neu, yn achos cwmnïau cynhyrchu annibynnol, i'r golygydd comisiynu perthnasol. Os bydd hyn yn digwydd, rhaid ei gwneud yn glir na ellir darlledu'r wybodaeth a gafwyd yn gyfrinachol.

Os bydd unrhyw gynnig i ddibynnu ar un ffynhonnell ddiennw sy'n gwneud honiad difrifol neu i ganiatáu i gyfrannwr pwysig sy'n gwneud honiad difrifol aros yn ddiennw, rhaid ei atgyfeirio i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol a'r tîm Cyngor Cyfreithiol Rhaglenni, a byddant hwythau'n ystyried:

- a yw'r stori er budd sylweddol i'r cyhoedd neu beidio³
- a yw'n sicr bod y ffynhonnell yn gredadwy a dibynadwy a'i bod mewn sefyllfa i fod â digon o wybodaeth am y digwyddiadau dan sylw
- a oedd honiad difrifol wedi'i wneud neu ei gadarnhau'n gyfrinachol
- a geisiwyd ymateb i honiadau difrifol

(Gweler Adran 6 Tegwch â Chyfranwyr a Chydsyniad: 6.3.38-6.3.41)

Byddant hefyd yn ystyried

- unrhyw faterion cyfreithiol
- unrhyw bryderon am ddiogelwch, er enghraifft i chwythwyr chwiban

(Gweler y Cyfarwyddyd ar-lein: Ymchwiliadau)

- unrhyw faterion sensitif a phersonol.

3.3.19 Dylem sgriptio adroddiadau am honiadau gan ffynonellau anhysbys yn ofalus er mwyn egluro:

³ Gweler Adran 1 Safonau Golygyddol y BBC: 1.3 Budd y cyhoedd

- natur yr honiad
- bod yr honiad yn cael ei wneud gan ffynhonnell anhysbys ac nid gan y BBC.

Pan nad yw'r honiadau wedi'u cadarnhau gan ffynhonnell annibynnol, dylem ystyried a yw'n briodol hysbysu'r gynulleidfa o hynny.

3.3.20 Fel arfer ni ddylem ddefnyddio cyfweiliadau byw heb eu sgriptio i adrodd ar honiadau. Y golygydd a fydd yn penderfynu a ydynt yn ffordd briodol i dorri'r newyddion. Pan fydd cydweithwyr yn y BBC yn adrodd ar y stori wedyn, rhaid iddynt sicrhau eu bod yn deall ym mha dermau y dylai'r honiadau gael eu hadrodd a'u bod yn gwneud hynny'n gywir.

Dolenni Ar-lein i Wefannau Trydydd Partïon

3.3.21 Fel arfer dylai dolenni o wefannau'r BBC i wefannau sy'n cael eu rhedeg gan eraill fod yn rhai sy'n cysylltu â gwefannau credadwy. Pan fo cyfiawnhad golygyddol dros wneud hynny, gallwn gynnwys dolen i wefannau allanol sy'n dangos barn person neu sefydliad sy'n arwyddocaol i stori newyddion gyfredol ac, mewn achosion o'r fath, mae'n bosibl na fyddwn yn gallu gwarantu eu credadwyedd.

(Gweler Adran 4 Didueddrwydd: 4.3.9 ac Adran 14 Bod yn Annibynnol ar Fuddiannau Allanol: 14.3.20)

(Gweler y Cyfarwyddyd ar-lein: Dolenni a Ffrydiau)

Technegau Cynhyrchu

3.3.22 Prin iawn yw'r rhaglenni a recordiwyd nad ydynt yn cynnwys rhywfaint o ymyrraeth gan y tîm cynhyrchu, ond ceir technegau cynhyrchu sy'n dderbyniol a rhai sy'n annerbyniol. Rhaid ystyried bwriad ac effaith unrhyw ymyriad. Fel arfer mae'n dderbyniol defnyddio technegau sy'n ychwanegu at gynnwys mewn ffordd syml, er enghraifft drwy ei wneud yn fwy eglur a llyfn neu'n fwy atyniadol. Gall hyn gynnwys sgiliau crefftus fel rhyngdorri lluniau, lluniau sefydlu i ddangos y rhai a gyfwelir a gofyn i gyfranwyr ail-wneud gweithredoedd dibwys neu gyflawni gweithgaredd bob dydd. Annerbyniol fel arfer yw defnyddio technegau cynhyrchu sy'n camarwain y gynulleidfa'n sylweddol am y gwir naratif neu'r gwir ddigwyddiadau.

Yn achos newyddion, cynnwys ffeithiol a rhai mathau o gynnwys adloniant ffeithiol, oni bai fod hynny'n cael ei ddangos yn glir i'r gynulleidfa neu wrth ail-greu, ni ddylem fel arfer:

- lwyfannu neu ail-lwyfannu gweithredoedd neu ddigwyddiadau sy'n bwysig yn natblygiad y digwyddiad neu'r naratif
- rhyngdorri lluniau a dilyniannau os bydd cyfosod y deunydd fel hyn yn rhoi argraff gamarweiniol o ddigwyddiadau.

Rhaid peidio byth â defnyddio sylwebaeth a dulliau golygu i roi argraff sylweddol gamarweiniol i'r gynulleidfa o ddigwyddiadau neu o gyfraniad.

3.3.23 Dylem sicrhau na fydd unrhyw dechnegau sy'n creu neu'n trin deunydd yn ddigidol yn ystumio ystyr digwyddiadau, yn newid effaith deunydd dilys neu'n camarwain ein cynulleidfaoedd yn sylweddol fel arall. Dylem hefyd fod yn ymwybodol bod ffyrdd o drin lluniau, fideos a dogfennau'n ddigidol wedi'u defnyddio i dwyllo darlledwyr.

Ail-greu

3.3.24 Mewn rhaglenni ffeithiol, mae'n bwysig nad yw dulliau ail-greu yn gorddramateiddio mewn ffordd gamarweiniol neu gyffrogarol. Ystyr ail-greu yw ail-lwyfannu digwyddiadau mewn ffordd gwbl eglur. Dylid ei seilio fel arfer ar dystiolaeth sylweddol y gellir ei chadarnhau. Dylai hefyd fod yn bosibl gweld mai ail-greu sy'n digwydd, er enghraifft drwy ddefnyddio labeli geiriol neu weledol neu arwyddion gweledol neu glywedol, fel symud araf neu raddio. Dylai fod yn amlwg i'r gynulleidfa ble mae'r ail-greu yn dechrau ac yn gorffen.

Ni ddylid ail-greu digwyddiadau cyfoes fel arfer mewn rhaglenni newyddion oherwydd y perygl o ddrysu'r gynulleidfa. Ond gellir adrodd ar ail-greu sydd wedi'i lwyfannu gan eraill.

(Gweler Adran 8 Gohebu ar Droseddu ac Ymddygiad Gwrthgymdeithasol: 8.3.11)

Dramâu Seiliedig ar Ffeithiau

3.3.25 Pan fydd drama yn portreadu pobl neu ddigwyddiadau go iawn, mae'n anochel y bydd y ffyrdd creadigol o ddangos rhai elfennau dramatig fel cymeriadau, deialog ac awyrgylch yn ffuglennol. Er hynny, dylid seilio'r portreadu ar gorff o dystiolaeth sylweddol o ffynhonnell ddibynadwy pryd bynnag y bo modd a dylem sicrhau nad yw'n ystumio'r ffeithiau hysbys yn ormodol, yn cynnwys cronoleg.

Ceir y sensitifrwydd mwyaf yn aml pan fydd drama yn un sydd â'r prif amcan o bortreadu pobl fyw, pobl y mae eu perthnasau agosaf yn fyw neu ddigwyddiadau diweddar. Dylid cymryd gofal i sicrhau cywirdeb dyladwy.

Mae'n bwysig egluro sail ffeithiol y ddrama (neu'r defnydd o ryddid dramatig) drwy hysbysrwydd clir.

(Gweler Adran 6 Tegwch â Chyfranwyr a Chydsyniad: 6.3.51-6.3.52 ac Adran 7 Preifatrwydd: 7.3.8)

Deunydd Archifol

3.3.26 Ni ddylid defnyddio deunydd archifol mewn ffordd sy'n camarwain y gynulleidfa yn sylweddol am sefyllfa, digwyddiadau neu'r hyn a bortreadir. Mae'n bosibl y bydd angen ei labelu.

(Gweler Adran 13 Ailddefnyddio, Ailfersiynu ac Argaeledd Parhaol: 13.3.1-13.3.5 and 13.3.9)

Rhaglenni y mae Amgylchiadau sy'n Newid yn Effeithio arnynt

3.3.27 Rhaid i ni edrych ar raglenni a recordiwyd cryn amser cyn eu darlledu i sicrhau nad yw digwyddiadau wedi'u dyddio, er enghraifft drwy farwolaeth hysbys un o'r chyfranwyr, cyhuddo troseddwr, neu newidiadau bywyd arwyddocaol. Mewn rhai achosion, bydd angen

gwneud cyhoeddiad ar yr awyr ac mewn eraill bydd angen newid neu ddileu deunydd penodol.

(Gweler Adran 13 Ailddefnyddio, Ailfersiynu ac Argaeledd Parhaol: 13.3.10)

Cywiro Camgymeriadau

3.3.28 Fel arfer dylem gydnabod gwallau ffeithiol difrifol a chywiro camgymeriadau o'r fath yn gyflym, yn glir ac yn briodol. Gall diffyg cywirdeb arwain at gŵyn o annhegwch. Un ffordd effeithiol o gywiro gwall ffeithiol difrifol yw dweud beth oedd yn anghywir yn ogystal â'i gywiro.

Os ydym yn credu ein bod wedi darlledu rhywbeth anghywir sy'n ddifennol, dylid ymgynghori â'r tîm Cyngor Cyfreithiol Rhaglenni.

Camgymeriadau mewn cynnwys ar-alw a chynnwys ar-lein

Pan fydd camgymeriadau yn ein cynnwys ar-alw, sydd ar gael ar-lein ar ôl ei ddarlledu, yn annhebygol o fod yn achos difrifol o dorri safonau golygyddol, dylid cyhoeddi cywiriad ar y llwyfan hwnnw, fel y gellir ei weld cyn chwarae'r allbwn. Fel arfer ni fydd angen i gynnwys ar-alw o'r fath gael ei newid neu ei dynnu'n ôl wedyn.

Pan fydd camgymeriadau yn ein cynnwys ar-alw'n debygol o gael eu hystyried yn achos difrifol o dorri safonau golygyddol, rhaid cywiro'r cynnwys a chydabod y camgymeriad, neu, mewn amgylchiadau eithriadol, tynnu'r cynnwys. Mae angen i ni fod yn dryloyw ynghylch unrhyw newidiadau a wneir, oni bai fod rhesymau golygyddol neu gyfreithiol dros beidio â bod.

Yng nghyswllt cynnwys testun ar-lein, fel arfer dylid cywiro unrhyw gamgymeriad sy'n newid yr ystyr golygyddol a dylem fod yn dryloyw ynghylch beth oedd o'i le.

(Gweler Adran 13 Ailddefnyddio, Ailfersiynu ac Argaeledd Parhaol: 13.3.22-13.3.28)

(Gweler y Cyfarwyddyd ar-lein: Tynnu Cynnwys BBC Online)